ARA
15 de març de 2018

l'entrevista

JORDI CANET

Comissari de l'Any Carles Fages de Climent 2018

"Fages ha de ser patrimoni literari dels catalans, no només dels empordanesos"

MARTA COSTA-PAU

Un centenar d'activitats integren el programa de l'Any Carles Fages de Climent 2018, comissariat per Jordi Canet, filòleg i director del Museu d'Història Medieval i del Centre d'Estudis Trobadorescos de Castelló d'Empúries. Rebel, incorformista, incòmode per als estaments de poder de l'època en què va viure, Fages de Climent pateix encara, segons Canet, un injust anonimat fora de terres empordaneses.

La personalitat transgressora de Fages de Climent va contribuir a condemnar-lo a l'ostracisme i avui una bona part de la seva obra encara resta inèdita. Què traurà a la llum l'Any Fages de Climent?
S'editaran i es presentaran diverses obres inèdites de Fages de Climent, i alhora apareixeran diferents publicacions sobre l'escriptor que contribuiran al coneixement encara incomplet de la seva figura i obra. Entre els inèdits, es publicarà l'obra de teatre *La capsa de música*, i un nou volum de *Poesia culta*. Recentment ha aparegut el llibre memorialístic *Els meus difunts*. Aquests nous inèdits fagesians s'afegiran als vuit títols editats i publicats per la Comissió Fages de Climent els últims sis anys. A finals d'any està previst també que aparegui un llibre del periodista Josep Playà sobre la relació entre Carles Fages i Salvador Dalí. Finalment, amb motiu de la commemoració m'ocupo de l'inventari i edició de la correspondència personal i literària de l'escriptor. Tot i aquest esforç, l'Arxiu Literari Fages de Climent de Castelló d'Empúries conserva encara una gran part de l'obra inèdita, que serà objecte de buidatge i inventari al llarg de l'any.

D'entre l'obra de Fages de Climent destaquen els seus epigrames, poemes enginyosos i punyents. ¿N'hi ha de censurats i que encara han de veure la llum?
Joan Ferrerós va preparar i publicar el 2015 el llibre *Segon recull d'epigrames*, amb mil epigrames nous i inèdits de l'Arxiu Literari Fages de Climent. Això representa pràcticament la totalitat de la poesia d'epigrames fagesiana. Però és possible que entre els documents i caixes amb el llegat literari de Fages romangui algun epigrama encara desconegut.

Un dels epigrames més coneguts és el que al·ludeix al carrer de Figueres on va néixer: "Al carrer de Monturiol, l'inventor del submarí, jo i en Salvador Dalí –tres genis– hem vist el sol". ¿Es considerava un geni, avançat al seu temps?
Crec que no es considerava ell personalment un geni, en el sentit artístic o plàstic del terme. Més aviat Fages es considerava un gran escriptor, i realment ho era, i estava completament dedicat a la seva obra. Era molt conscient de la seva realitat i del context en què li va tocar viure, i en la seva vida personal sí que és cert que anava un pas endavant o, si més no, diferent de la resta de coetanis seus.

DAVID BORRAT

"Quan Fages de Climent veu que sistemàticament és arraconat de la primera línia d'autors catalans, fa de la seva identitat empordanesa el motiu per reivindicar-se davant els que el menystenen"

Què destacaria de la relació de Fages de Climent amb Salvador Dalí?
Fages i Dalí tenen molts punts biogràfics, literaris i artístics en comú, des d'una joventut afí a l'esquerra i catalanista, fins a una maduresa conservadora o complaent amb el règim franquista, alhora que entre ells es van mostrar sempre un respecte i elogi mutus. Dalí va col·laborar en tres llibres de Fages: *Les bruixes de Llers*, amb il·lustracions de Dalí; *Balada del sabater d'Ordis*, amb epíleg i dibuixos de Dalí i pròleg d'Eugeni d'Ors; i *El triomf i el rodolí de la Gala i en Dalí*. És un fet singular tant en Fages com en Dalí, perquè Fages no va repetir mai amb cap més artista per il·lustrar els seus llibres, i Dalí únicament va col·laborar més d'una vegada amb escriptors com Breton, Éluard i Sandoz. Fages i Dalí compartien un substrat essencial per a tots dos, que és la realitat humana, la tradició popular i la mirada mítica de l'Empordà, present a les seves respectives obres.

I la relació amb Josep Pla?
No hi va haver una relació d'amistat entre ells com la que hi va haver entre Fages i Dalí. Era més una relació de respecte intel·lectual i, crec, sobretot de preocupació que un no fes ombra a l'altre. Sempre van mirar de mantenir prou distància per no tenir cap conflicte entre ells. Potser això va possibilitar que Pla dediqués gran part del volum 38 de la seva *Obra completa* a Fages, amb valoracions positives de la seva obra que havia pogut llegir. I, alhora, que Fages dedicués els cèlebres versos a Pla.

Fages destacava sempre la seva condició d'empordanès. ¿Era una manera de reivindicar-se respecte als cercles poderosos de la cultura de la postguerra de Barcelona, que el van arraconar?
Sí, absolutament. Quan Fages de Climent, ja al final dels anys 50, és conscient que la seva trajectòria com a escriptor no té cabuda ni futur a Barcelona, i veu com sistemàticament és arraconat de la primera línia dels autors catalans (recordem que Fages és marginat en tres importants llibres de referència sobre els poetes i escriptors catalans durant els anys 50 i 60, cosa que el marcarà profundament), veu en la seva identitat i arrels empordaneses el motiu per continuar la seva obra i per, efectivament, reivindicar-se davant tots aquells que el menystenien. Aquest gest és propi d'un gran escriptor que sap que la seva obra és d'una qualitat excepcional i confia plenament en les seves capacitats.

Com se celebrarà l'Any Fages?
Hi ha diversos àmbits d'actuació (editorial, acadèmic, divulgatiu, promocional, literari i artístic), que, amb més de cent activitats, constitueixen una commemoració ambiciosa per restituir plenament la figura i l'obra de l'escriptor al cànon literari català del segle XX. Fages de Climent ha de ser patrimoni literari dels catalans, no únicament dels empordanesos, i se l'ha de conèixer per la vàlua i per la qualitat de tota la seva obra literària. Dels actes destaquem el congrés sobre Fages de Climent, el 22 de novembre a l'Institut d'Estudis Catalans; el concert-espectacle *Poeta de l'Empordà*, el 22 d'abril a Castelló d'Empúries; i les més de deu exposicions dels fons documentals de Fages. A més, el Festival Terra de Trobadors de Castelló d'Empúries, del 6 al 9 de setembre, estarà dedicat a *Fages de Climent, el darrer trobador de l'Empordà*.